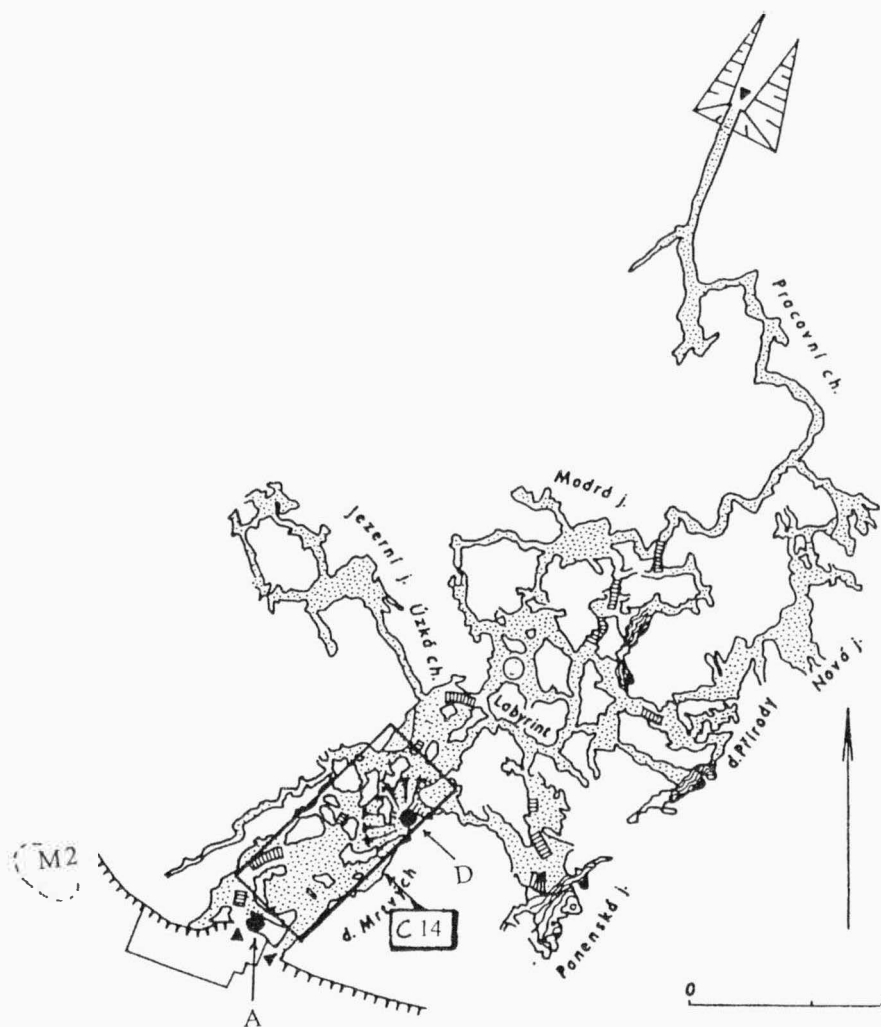

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
43

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-36-2

BRNO 2002

Obr. 7. Mladečské jeskyně, celkový plán. A – Vstupní komín (šikmo vpravo od současného vchodu), D – Komín mrtvých (s vyznačením jeho suťového kužele), C14 – místo odběru vzorků, M2 – pravděpodobná poloha lokality II.

Mladeč Cave, general plan. A – Entrance Chimney, D – Dome Chimney (showing extension of the cone debris below), C14 – location of the samples, M2 – probable location of site Mladeč II.

MLADEČ (okr. Olomouc)

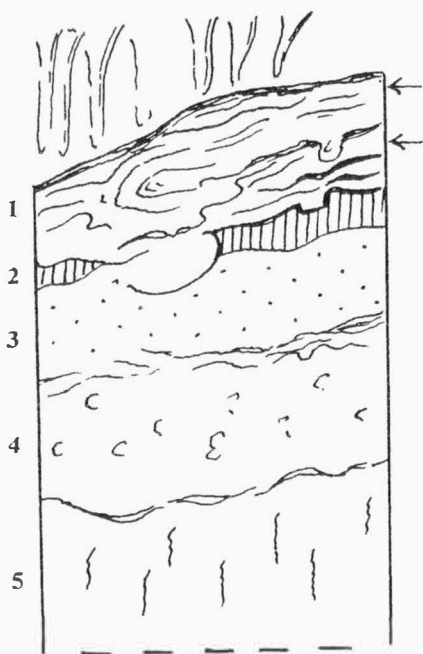
Mladečské jeskyně Ib – Dóm mrtvých. Aurignacien. Stratigrafický a topografický výzkum, datování C14.

Dóm mrtvých je paleoantropologická, archeologická a paleontologická lokalita prvního řádu, jejíž fosiliferní výplň, zkoumaná průběžně J. Szombathym, J. Kniesem, J. Fürstem, Smyčkou a J. Jelínkem, je v současnosti již z podstatné části vyvezena. Historii zpřístupňování jeskyně i jejího výzkumu zpracovává bohatá literatura, česká i zahraniční. Z archeologického a paleontologického kontextu (tj. aurignacien v kontextu některé teplejší oscilace würmského interpleniglaciálu) lze odvodit, že tato lokalita může potenciálně doložit nejstarší výskyt anatomicky moderního člověka na evrop-

ském kontinentu, avšak dosavadní pokusy o přímé datování kosterních pozůstatků metodou C14 byly neúspěšné. Proto jsme se v průběhu 90. let zaměřili na výzkum reliktních sedimentů a sintrových poloh na stěnách dómu. Cílem našeho průzkumu byla rekonstrukce původní topografie celého interiéru, biostratigrafické zařazení sedimentů a jejich radiometrické datování.

Podstatná část mocnosti sedimentů náleží minimálně střednímu pleistocénu, přičemž mladší sedimenty byly původně prostorově omezeny a tvořily spíše jen povrchový plášť suťových kuželů. Výškové údaje pro povrch odstraněných sedimentů byly odečítány z jejich reliktních na stěnách dómu a korelovány spolehopsnými údaji pro prostory dosud sedimenty zaplněné. Výsledky byly

zpracováno programem Surfer (Golden Software) do podoby grafické rekonstrukce původní výplně. Vyplývá z ní, že prostor dómu byl v průběhu pleistocénu zaplňován přísunem sedimentů ze čtyř stran, avšak antropologické a archeologické nálezy se koncentrují do okruhu suťového kužele pod Komínem mrtvých.

Obr. 8. Mladeč Ib. Současný profil reliktů jeskynních hlín na stěně Dómu mrtvých, u Szombathyho nálezového místa "a". 1: travertin s hlinitými mezivrstvami, 2: hnědošedá, hlinitá, 3: běložlutá, hlinitá, 4: šedavá, s hnědočervenými skvrnami a suť, 5: vystupující skála s hlinitým povlakem (rozhraní mezi vrstvami 3-5 není zřetelné). Šipky indikují odběr vzorků. Šířka profilu: 1 m.
Mladeč Ib. Actual section of clay relicts on the rock wall adjacent to the Szombathy's findspot "a". The arrows indicate location of the C14 samples. Width = 1 m.

Paleontologicky bohaté je dosud torzo střední části suťového kužele pod Komínem mrtvých (malakofauna středního pleistocénu, případně starší), zatímco zbytky mladších sedimentů na stěnách se ukázaly jako sterilní (V. Ložek).

Sedimentární výplň svrchního pleistocénu uzavírá nápadná sekvence sintrových příkrovů, která je několik cm mocná a je prostoupena jílovitými a hlinitými mezivrstvami. Tento sintr zmiňuje

ve svých zprávách jak J. Szombathy tak J. Smyčka, a to v přímé souvislosti s paleoantropologickými fosilními nálezy. Zbytky sintru jsou dodnes patrné také na materiálu uloženém v Přírodovědeckém muzeu ve Vídni. Proto jsme z těchto vrstev odebrali vzorky pro datování, a to ze stěny přilehlé k Szombathyho nálezové koncentraci „a“, ze dvou poloh, které oddělovala cca 5 cm mocná hlinitá mezivrstva. Prvý pokus o datování uranovou metodou v laboratoři Univerzity v Liverpoolu (1994, A. Latham) nepřinesl výsledky pro přílišnou kontaminaci sintru hlinitými sedimenty. Druhý pokus o datování metodou C14 v laboratoři Univerzity v Groningen (2001, J. van der Plicht) nyní poskytuje tato konvenční měření:

Mladeč Ib, poloha „a“, spodní vrstva:

$$34.930 \begin{matrix} +520 \\ -490 \end{matrix} \text{ BP (GrN-26334)}$$

Mladeč Ib, poloha „a“, svrchní vrstva:

$$34.160 \begin{matrix} +520 \\ -490 \end{matrix} \text{ BP (GrN-26333)}$$

Drobný fragment zviřecí kosti, který současně vybrala pro datování M. Tymonová ze sbírek OVM Olomouc, neobsahoval dostatek kolagenu. Obě nová data jednoznačně potvrzují předpokládané aurignacké stáří i prioritu nálezů, pokud jde o osídlování Evropy anatomicky moderními populacemi (po kalibraci by se hodnota zvýšila minimálně o 3-4 tisíce let). Dále ukazují, že souvrství sintrů se usazovalo poměrně rychle, v intervalu stovek, max. tisíce let. Pro lidské fosilie, které byly sintrem překryty, je toto stáří nutno považovat za minimální a mělo by být ověřováno dalšími kontrolními daty.

Mimo tento hlavní projekt byl na jaře 2001 proveden archeologický dohled nad výkopy pro inženýrské sítě, vedenými vyvážkami před současným vchodem jeskyně. Z hlediska pleistocenního materiálu nepřinesl pozitivní výsledky.

Jiří A. Svoboda, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Svoboda, J. 2000: The depositional context of the Early Upper Paleolithic human fossils from the Koněprusy (Zlatý kůň) and Mladeč Caves, Czech Republic. *Journal of Human Evolution* 38, 523-536.

Summary:

The well-known paleoanthropological, archaeological and paleontological site of Mladeč (Ib), important for understanding early modern human dispersal in Europe, has remained undated. Dating the 90s, we concentrated on topography, stratigraphy and the dating of the sediment relicts

still present in the cave. It appears that the distribution of fossils correlates with an extension of one of the debris cones, related to the so-called „Chimney of the Dead“. Two samples of sinter layers from the cave wall adjacent to Szombathy's locus „a“, sealing the Pleistocene sediments sequence, and evidently related to the anthropological finds from there, yielded the following results:

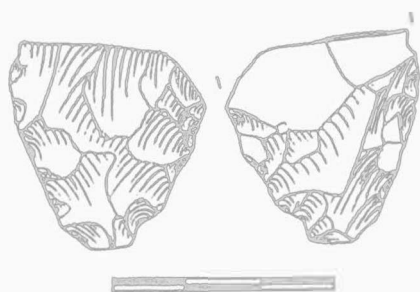
Mladeč Ib, locus „a“, lower sinter layer:

34.930 $\begin{matrix} + 520 \\ - 490 \end{matrix}$ BP (GrN-26334)

Mladeč Ib, locus „a“, upper sinter layer:

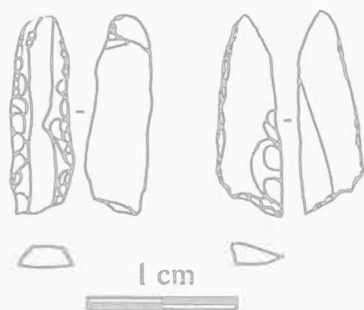
34.160 $\begin{matrix} + 520 \\ - 490 \end{matrix}$ BP (GrN-26333)

Given the fact that the sinter covered the human fossils, the dates should be taken as minimal, and should be confirmed by further datings.

Obr. 9. Horákov, „Nová hora“. Zlomek listovitého hrotu.

Horákov, „Nová hora“. A leaf point fragment.

Obr. 10. Pekárna – mikrolitické nástroje.
Pekárna cave – microlithic artifacts.

MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Horákov, okr. Brno-venkov)

„Nová hora“, „Zukalův kopec“. Počátek mladého paleolitu. Ojedinelý nález. Povrchový sběr.

V prostoru pole na vrcholu Nové hory (kóta 323.3, souřadnice S-42: [3625.7, 5453.5]) nalezl F.

Škrdla zajímavý artefakt (obr. 9). Jedná se o část oboustranně plošně retušovaného listovitého hrotu, který je vyroben ze silně patinovaného rohovec (snad typ Stránská skála nebo rohovec z vysokých teras, nelze spolehlivě identifikovat). Nález lze přiřadit k počátečním fázím mladého paleolitu. Z této lokality nebo z jejího okolí je známa řada podobných nálezů (Oliva 1987a, b).

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Oliva, M. 1987a: Revize paleolitických lokalit z východního okolí Brna (okr. Brno-venkov, Vyškov). PV 1984, 14-18.

Oliva, M. 1987b: Drobné lokality micoquienu v okolí Brna. Příspěvek ke geografii středopaleolitického osídlení na Moravě. SPFFBU E32, 7-18.

Summary:

A heavily patinated leaf point fragment made from chert was found at the top of the hill of Nová hora near Horákov.

MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)

Jeskyně Pekárna. Pozdní fáze mladého paleolitu (?). Ojedinelý nález. Postexkavační výzkum. Uložení: AÚ AV ČR Brno.

O průzkumu výsypek před jeskyní Pekárnou již referoval příspěvek v Přehledu výzkumů za léta 1997-1998 (Škrdla – Lázníčková 1999). Cílem tohoto příspěvku je grafická prezentace dvou zajímavých mikrolitických nástrojů (obr. 10). Jedná se o drobný tardenoiský hrůtek (rohovec typu Olomučany) a ventroterminálně retušovaný mikrolit (silicít z glacienních sedimentů). Tyto dva artefakty nepředstavují charakteristické produkty magdalénienu – první poukazuje na přítomnost postpaleolitického osídlení, druhý na možnou přítomnost epigravettienského komplexu.

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Škrdla, P., Lázníčková, M. 1999: Mokrý-Horákov (kat. úz. Mokrý, okr. Brno-venkov). PV 40 (1997-1998), 158-159.

Summary:

Two significant microliths (obr. 10): a Tardenois point and a ventroterminally retouched bladelet from Pekárna Cave are presented in this article.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 43 (2001)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz http://www.iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Bakázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, PhD., PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Alice Del Maschio, Miroslav Lukáš
Jazyková úprava:	PhDr. Jan Balhar, CSc.
Na titulním listě:	Plastika medvěda z Pavlova (kresba J. Svoboda); letecký snímek Mušova a Pálavy (foto O. Šedo)
Tisk:	BEKROS
Náklad:	350 ks

© 2002 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00